

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2013 m. gruodžio 17 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus, Anatolijaus Baranovo, Ramūno Gadliausko (pranešėjas), Romano Klišausko ir Ričardo Piličiausko (kolegijos pirmininkas), sekretoriaujant Aušrai Dzičkanecienei, dalyvaujant atsakovo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atstovui Rolandui Mockui,

viešame teismo posėdyje išnagrinėjo norminę administracinę bylą pagal Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 patvirtintų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 34 punktą ta apimtimi, kuria nustatyta, kad balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Turto arba verslo vertintojų garbės teismo posėdžio pirmininkas, neprieštarauja Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų (2011 m. birželio 22 d. įstatymo Nr. XI-1497 redakcija) įstatymo 28 straipsnio 7 daliai.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

Vilniaus apygardos administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą pagal T. M. skundą atsakovui Turto vertinimo priežiūros tarnybai, trečiajam suinteresuotam asmeniui uždarajai akcinei bendrovei (toliau – ir UAB) „Super status“. Skunde pareiškėjas prašė panaikinti Turto arba verslo vertintojų garbės teismo (toliau – ir Garbės teismas) 2013 m. sausio 15 d. sprendimą Nr. GT-5(13)-S, kuriuo pareiškėjui paskirta drausminė nuobauda – Turto vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 000514 (nekilnojamojo turto vertinimo sritis), išduoto 2008 m. balandžio 2 d., ir Vertintojo asistento kvalifikacijos pažymėjimo Nr. A 001176 (nekilnojamojo turto vertinimo sritis), išduoto 2004 m. lapkričio 4 d., galiojimo panaikinimas, ir priimti naują sprendimą – drausminę bylą nutraukti.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2013 m. birželio 14 d. nutartimi administracinės bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą su prašymu ištirti, ar Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 patvirtintų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų (toliau – ir Nuostatai) 34 punktą ta apimtimi, kuria nustatyta, kad balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Turto arba verslo vertintojų garbės teismo posėdžio pirmininkas, neprieštarauja

Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 daliai (2011 m. birželio 22 d. įstatymo Nr. XI-1497 redakcija).

Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas (toliau – ir Įstatymas), nustato turto arba verslo vertės nustatymo principus, turto arba verslo vertinimo pagrindus ir atvejus, turto arba verslo vertintojų ir turto arba verslo vertinimo įmonių veiklos pagrindus ir veiklos priežiūrą, turto arba verslo vertintojų ir turto arba verslo vertinimo įmonių teises, pareigas ir atsakomybę, turto arba verslo vertintojams ir turto arba verslo vertinimo įmonėms keliamus reikalavimus. Šio įstatymo 28 straipsnis, reglamentuojantis Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sudarymą ir veiklos pagrindus, be kita ko, įtvirtina, kad Garbės teismą sudaro penki nariai, garbės teismo personalinę sudėtį tvirtina ir pirmininką bei jo pavaduotoją iš Garbės teismo narių skiria finansų ministras (28 str. 1 ir 2 d.). Minėtame įstatyme taip pat nustatyta, kad Garbės teismas veikia vadovaudamasis šiuo įstatymu ir Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintais Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatais, kuriuose reglamentuoti Garbės teismo veiklos principai, darbo organizavimas, turto arba verslo vertintojo drausmės bylos nagrinėjimo ir sprendimo priėmimo procedūros (28 str. 4 d.). Taip pat Įstatyme įtvirtinta, jog turto arba verslo vertintojų garbės teismas gali nagrinėti turto arba verslo vertintojų drausmės bylas, jeigu posėdyje dalyvauja daugiau kaip pusė Garbės teismo narių ir turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimai priimami visų Garbės teismo narių balsų dauguma (28 str. 7 d.).

Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192, 34 punktas nustato, kad Garbės teismo sprendimas priimamas visų Garbės teismo narių, dalyvavusių Garbės teismo posėdyje, balsų dauguma, kiekvienam Garbės teismo nariui turint po vieną balsą. Balsavimo teisė negali būti perduota. Balsuojama „už“ arba „prieš“, susilaikiusiųjų negali būti. Balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Garbės teismo posėdžio pirmininkas. Balsus skaičiuoja ir balsavimo rezultatus skelbia Garbės teismo posėdžio pirmininkas.

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegijai, atsižvelgusiai į tai, kad Įstatymo 28 straipsnio 7 dalis nustato, kad Garbės teismo sprendimai priimami visų šio teismo narių balsų dauguma, kilo abejonių, ar Nuostatų 34 punkto nuostata, pagal kurią Garbės teismo narių balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo šio teismo posėdžio pirmininkas, t. y., kad sprendimas, kuriuo skiriama ir drausminė nuobauda, gali būti priimamas ne tik balsų dauguma, bet ir balsams pasidalijus po lygiai, tačiau už pasiūlytą sprendimą skirti drausminę nuobaudą balsuojant posėdžio pirmininkui, neprieštarauja minėtai Įstatymo 28 straipsnio 7 daliai, kurioje nuostata dėl sprendimo priėmimo Garbės teismo narių balsams pasidalijus po lygiai nėra įtvirtinta.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2013 m. birželio 26 d. nutartimi nusprendė priimti aptartą Vilniaus apygardos administracinio teismo kreipimąsi, atsakovu byloje laikyti Lietuvos Respublikos finansų ministeriją.

II.

Rengiant bylą nagrinėti teisme gautas atsakovo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atsiliepiamas į Vilniaus apygardos administracinio teismo kreipimąsi (b. l. 39-41). Atsiliepime atsakovas prašo Nuostatų 34 punktą ta apimtimi, kuria nustatyta, kad balsams pasiskirstius po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Garbės teismo posėdžio pirmininkas, pripažinti teisėtu.

Nurodo, kad priimti sprendimą Garbės teismo narių dauguma, vadovaujantis protingumo kriterijumi, yra įmanoma visada, jeigu Garbės teismo posėdyje dalyvauja 3 arba 5 Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nariai, t. y. jei dalyvauja nelyginis skaičius narių. Nepaisant to, pasitaiko situacijų, kai Garbės teismo posėdyje dalyvauja lyginis skaičius narių (keturi) ir balsuojant jų balsai pasiskirsto po lygiai. Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas nereglamentuoja sprendimo priėmimo Garbės teismo narių balsams pasidalinus po

lygiai. Teigia, kad pagal Įstatymo 28 straipsnio 4 dalį, Turto arba verslo vertintojų garbės teismas privalo vadovautis ne tik minėtu įstatymu, bet ir Nuostatais, kurių V skyriuje „Garbės teismo sprendimo priėmimas“ yra reglamentuojamos turto arba verslo vertintojo drausmės bylos nagrinėjimo ir sprendimo priėmimo procedūros. Daugumos Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų normų nėra Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme, tačiau ši aplinkybė nereiškia, kad minėtos normos vien dėl to prieštarauja aptariamam įstatymui. Nereglementavus atvejo, kuomet Garbės teismo narių balsai pasiskirsto po lygiai, teismo nariai galėtų vykdyti tik dalį savo pareigų, t. y. galėtų nagrinėti turto arba verslo vertintojų drausmės bylas, tačiau negalėtų priimti sprendimų dėl drausminių nuobaudų turto arba verslo vertintojams skyrimo arba drausmės bylos nutraukimo. Lietuvos Respublikos finansų ministras Nuostatų 34 punkte nustatė, kad balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Garbės teismo posėdžio primininkas, tam, kad būtų įgyvendinta Įstatymo 28 straipsnio 5 dalis ir išvengta Turto arba verslo vertintojų garbės teismo neveiksnumo.

Suinteresuotas asmuo Turto vertinimo priežiūros tarnyba pateiktoje nuomonėje dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo kreipimosi (b. l. 38) nurodo, kad sutinka su atsakovo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atsiliepime pateiktais argumentais.

Suinteresuotas asmuo T. M. savo pateiktoje nuomonėje (b. l. 34) nurodo, kad sutinka su Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymu. Pažymi, kad iš konstitucinio teisinės valstybės principo kyla reikalavimas įstatymų leidėjui ir kitiems teisėkūros subjektams laikytis iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – ir Konstitucija) kylančios teisės aktų hierarchijos. Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų – poįstatyminio teisės akto – 34 punktas negali prieštarauti ar konkuruoti su aukštesnės galios tą patį klausimą reguliuojančiu Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsniu. Nuostatų 34 punktas situaciją, kai posėdyje dalyvauja keturi Garbės teismo nariai reguliuoja skirtingai nei Įstatymo 28 straipsnio 7 dalis – galima situacija, kai sprendimas priimamas neatsižvelgiant į tai, kad nėra visų Garbės teismo narių balsų daugumos. Mano, kad dėl šio prieštaravimo Garbės teismo nuostatų 34 punkto nuostata turėtų būti pripažinta prieštaraujanti Įstatymui ir panaikinta.

Suinteresuotas asmuo uždaroji akcinė bendrovė „Super status“ savo pateiktoje nuomonėje (b. l. 30-32) nurodo, kad su Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymu sutinka. Savo poziciją grindžia iš esmės tokiais pačiais argumentais kaip ir suinteresuotas asmuo T. M.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

III.

Pareiškėjas Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo ištirti, ar Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 patvirtintų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 34 punktas ta apimtimi, kuria nustatyta, kad balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Turto arba verslo vertintojų garbės teismo posėdžio pirmininkas, neprieštarauja Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo (nauja įstatymo redakcija nuo 2012 m. gegužės 1 d. – 2011 m. birželio 22 d. įstatymas Nr. XI-1497, Žin., 2011, Nr. 86-4139) 28 straipsnio 7 daliai.

Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, jog iš Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo šešioliktojo skirsnio, nustatančio pareiškimų ištirti norminių administracinių aktų teisėtumą nagrinėjimo tvarką, matyti, kad norminės administracinės bylos nagrinėjimo ribas paprastai apibrėžia pareiškėjo pareiškime pateiktas prašymas, jo apimtis, taip pat šį prašymą pagrindžiantys teisiniai argumentai. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra pažymėta, kad būtent teismo nutartis prašyti ištirti norminio administracinio akto teisėtumą yra tas

procesinis dokumentas, kuris apibrėžia iškeliamos norminės administracinės bylos nagrinėjimo dalyką bei ribas ir pagal kurį ši byla turi būti nagrinėjama (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gruodžio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-3065/2011, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I²⁶¹-15/13). Nepaisant to, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje nagrinėjant administracines bylas dėl norminio teisės akto teisėtumo, atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes, neatmetama galimybė keisti pareiškėjo – teismo – prašyme apibrėžtas bylos ribas. Teismas, atsižvelgdamas į teismų bendradarbiavimo ir kooperavimosi poreikį, į tai, kad teismo sprendimas norminėje administracinėje byloje turi būti naudingas besikreipiančiam teismui ir susijęs su jo nagrinėjama individualia byla, turi teisę, atsižvelgdamas į konkrečias aplinkybes, patikslinti pareikšto prašymo turinį taip, kad jis atitiktų individualios bylos aplinkybes, padėtų tinkamai išspręsti tą individualią bylą, kurioje teismas nusprendė kreiptis į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2009 m. vasario 26 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁵⁷⁵-3/2009, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 7 (17), 2009, p. 18-33, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. lapkričio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I²⁶¹-48/12).

Vilniaus apygardos administracinio teismo prašyme yra keliamas tik klausimas, ar Nuostatų 34 punktas ta apimtimi, kuria nustatyta, kad balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Turto arba verslo vertintojų garbės teismo posėdžio pirmininkas, neprieštarauja Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 daliai, kurioje nuostata dėl sprendimo priėmimo Garbės teismo narių balsams pasidalijus po lygiai nėra įtvirtinta. Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 dalis nustato, kad Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimai priimami visų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo narių balsų dauguma.

Išplėstinės teisėjų kolegijos nuomone, ginčijamai teisės normai, reglamentuojančiai sprendimo priėmimą Garbės teismo narių balsams pasiskirsčius po lygiai, prielaidas sudaro kita Nuostatų 34 punkte įtvirtinta teisės norma, kuri numato, jog Garbės teismo sprendimas priimamas visų Garbės teismo narių, dalyvavusių garbės teismo posėdyje, balsų dauguma. Kadangi Garbės teismą sudaro penki nariai, o pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 dalį Garbės teismo sprendimai priimami visų Garbės teismo narių balsų dauguma, tai sprendimui priimti būtina surinkti ne mažiau kaip trijų Garbės teismo narių balsus. Pagal Nuostatų 34 punkto normą, kuria nustatyta, jog Garbės teismo sprendimas priimamas visų Garbės teismo narių, dalyvavusių garbės teismo posėdyje, balsų dauguma, Garbės teismo sprendimas gali būti priimtas ir dviejų Garbės teismo narių balsais, ką leidžia ir ginčijama nuostata, kad balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Turto arba verslo vertintojų garbės teismo posėdžio pirmininkas. Atsižvelgusi į Vilniaus apygardos administracinio teismo nagrinėjamos individualios administracinės bylos aplinkybes, pagal kurias T. M. drausminė nuobauda buvo paskirta dviejų Garbės teismo narių bei įvertinusi šių dviejų Nuostatų 34 punkto normų tarpusavio ryšį, išplėstinė teisėjų kolegija pripažįsta, kad nagrinėjamu atveju Vilniaus apygardos administracinio teismo nutartyje apibrėžtos norminės administracinės bylos ribos turi būti praplečiamos, įtraukiant ir Nuostatų 34 punkto normos, kuria įtvirtinta tai, jog Garbės teismo sprendimas priimamas visų Garbės teismo narių, dalyvavusių garbės teismo posėdyje, balsų dauguma, atitikimo Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 daliai patikrinimą.

IV

Byloje tiriamas Lietuvos Respublikos finansų ministro – viešojo administravimo subjekto – įsakymo teisėtumas.

Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktas (2009 m. birželio 11 d. įstatymo Nr. XI-283 redakcija) nustato vieną iš viešojo administravimo principų, kuriais vadovaujasi viešojo administravimo subjektai savo veikloje – t. y. įstatymo viršenybės principą. Šis principas reiškia tai, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti

nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus; administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje taip pat ne kartą yra pabrėžęs būtinybę viešojo administravimo subjektams laikytis įstatymų viršenybės principo, nurodydamas, kad viešojo administravimo subjektų kompetencija turi būti nustatyta įstatymu, veikla vykdoma tik jiems priskirtos kompetencijos ribose, o bet kokie viešojo administravimo subjektų veiksmai ar sprendimai, priimti viršijant nustatytą kompetenciją, pripažįstami neteisėtais (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. liepos 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I¹-2/2006, 2008 m. lapkričio 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-4/2008, 2010 m. gegužės 10 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-4/2010, 2011 m. gegužės 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-14/2011 ir kt.).

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, aiškindamas konstitucinį teisinės valstybės principą, ne kartą yra konstatavęs, kad šis principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų <...> (2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d., 2009 m. kovo 2 d. nutarimai). Proporcingumo principas, kaip vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų, reiškia, kad įstatyme numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, kad šios priemonės turi būti būtinos minėtiems tikslams pasiekti ir kad šios priemonės neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti (Konstitucinio teismo 2009 m. gruodžio 11 d., 2010 m. balandžio 20 d. nutarimai). Iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kyla reikalavimas įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams paisyti iš Konstitucijos kylančios teisės aktų hierarchijos. Šis reikalavimas *inter alia* reiškia, kad draudžiama žemesnės galios teisės aktais reguliuoti tuos visuomeninius santykius, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais, taip pat kad žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokią teisinę reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytu aukštesnės galios teisės aktuose (Konstitucinio Teismo 2004 m. rugsėjo 15 d., 2005 m. sausio 19 d., 2005 m. rugsėjo 20 d. nutarimai ir kt.). Poįstatyminiu teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugpjūčio 21 d. nutarimas).

V

Pagal Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 1 straipsnį, šio įstatymo paskirtis – nustatyti turto arba verslo vertės nustatymo principus, turto arba verslo vertinimo pagrindus ir atvejus, turto arba verslo vertintojų ir turto arba verslo vertinimo įmonių veiklos pagrindus ir veiklos priežiūrą, turto arba verslo vertintojų ir turto arba verslo vertinimo įmonių teises, pareigas ir atsakomybę, turto arba verslo vertintojams ir turto arba verslo vertinimo įmonėms keliamus reikalavimus. Kiti Lietuvos Respublikos įstatymai turto arba verslo vertintojams ir turto arba verslo vertinimo įmonėms taikomi tiek, kiek jų veiklos nereglamentuoja šis įstatymas.

Aptariamo įstatymo 28 straipsnis reglamentuoja Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sudėtį ir sudarymą. Garbės teismą sudaro penki nariai: 1) tris narius jų sutikimu, turinčius ne žemesnę kaip vertintojo (aukštesnę) kvalifikaciją, tarpusavio sutarimu skiria asociacijos, vienijančios tik turto ir (arba) verslo vertintojus ir (arba) turto arba verslo vertinimo įmones, iš tik turto ir (arba) verslo vertintojus vienijančių asociacijų narių ir (arba) tik turto arba verslo vertintojų, kurie turto arba verslo vertinimo įmonių asociacijų narėse dirba darbo sutarties pagrindais arba kurie yra individualios įmonės savininkai ar ūkinės bendrijos tikrieji nariai; 2) du narius valstybės tarnautojus jų sutikimu, turinčius ne mažesnę kaip trejų metų valstybės tarnybos stažą ir turto arba verslo vertinimą reglamentuojančių teisės aktų projektų rengimo arba

dalyvavimo juos rengiant patirtį, skiria Lietuvos Respublikos finansų ministerija (Įstatymo 28 str. 1 d.). Turto arba verslo vertintojų garbės teismo personalinę sudėtį tvirtina ir pirmininką bei jo pavaduotoją iš Turto arba verslo vertintojų garbės teismo narių skiria Lietuvos Respublikos finansų ministras (Įstatymo 28 str. 2 d.).

Įstatymo 28 straipsnio 4 dalyje nustatyta, jog Turto arba verslo vertintojų garbės teismas veikia vadovaudamasis šiuo įstatymu ir Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintais Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatais, kuriuose reglamentuoti Turto arba verslo vertintojų garbės teismo veiklos principai, darbo organizavimas, turto arba verslo vertintojo drausmės bylos nagrinėjimo ir sprendimo priėmimo procedūros. Taigi, minėtus klausimus įstatymų leidėjas nustatė reguliuoti poįstatyminiu teisės aktu, tačiau Įstatyme taip pat įtvirtintos Turto arba verslo vertintojų garbės teismo pareigos ir teisės (Įstatymo 28 str. 5 ir 6 d.) bei pagrindinės drausmės bylų nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo taisyklės. Nustatyta, kad Garbės teismas gali nagrinėti turto arba verslo vertintojų drausmės bylas, jeigu posėdyje dalyvauja daugiau kaip pusė Garbės teismo narių; Garbės teismo sprendimai priimami visų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo narių balsų dauguma (Įstatymo 28 str. 7 d.).

Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 patvirtinti Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatai reglamentuoja: Garbės teismo veiklos principus; Garbės teismo darbo organizavimą; turto arba verslo vertintojo asistento, vertintojo ir vertintojo eksperto drausmės bylos nagrinėjimą; Garbės teismo sprendimo priėmimą (Nuostatų 1 punkto 1.1-1.4 papunkčiai). Taip pat Nuostatuose nurodoma, kad Garbės teismas veikia vadovaudamasis Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymu ir šiais nuostatais (Nuostatų 2 punktas).

Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 5 punkte įtvirtinta, kad Turto arba verslo vertintojų garbės teismo darbą organizuoja Turto arba verslo vertintojų garbės teismo pirmininkas organizuoja (siūlo parengiamojo Garbės teismo posėdžio ir Garbės teismo posėdžio drausmės bylai nagrinėti (toliau – Garbės teismo posėdis) datą, kviečia Garbės teismo narius į parengiamąjį Garbės teismo posėdį, Garbės teismo posėdį, duoda privalomus vykdyti nurodymus Garbės teismo sekretoriui, paskirsto darbus Garbės teismo nariams, pasirašo raštus Garbės teismo vardu, pirmininkauja posėdžiams, pasirašo Garbės teismo posėdžio protokolus ir pan.) Garbės teismo darbą. Garbės teismo pirmininko laikinai (liga, atostogos, komandiruotė ar pan.) nesant, Garbės teismo darbą organizuoja Garbės teismo pirmininko pavaduotojas.

Nuostatų 21 punktas detalizuoja Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo normą, kad Turto arba verslo vertintojų garbės teismas gali nagrinėti turto arba verslo vertintojų drausmės bylas, jeigu posėdyje dalyvauja daugiau kaip pusė Turto arba verslo vertintojų garbės teismo narių – įtvirtinama, kad posėdis laikomas teisėtu, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip trys Garbės teismo nariai. Pažymėtina, kad nei aptariamame įstatyme, nei Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatuose nėra įtvirtintas privalomas Garbės teismo narių dalyvavimas Turto arba verslo vertintojų garbės teismo posėdžiuose. Nuostatuose reglamentuojamas Garbės teismo nario nusišalinimo institutas (17 ir 18 p.), taip pat nustatyta, kad Garbės teismo narys, negalintis dalyvauti Garbės teismo posėdyje, apie tai informuoja (elektroniniu paštu) Garbės teismo pirmininką. Taigi, tiek pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymą, tiek pagal Nuostatus leidžiama nagrinėti turto arba verslo vertintojo drausminę bylą ir nedalyvaujant visiems penkiems Garbės teismo nariams.

Pagal Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 34 punktą, Garbės teismo sprendimas priimamas visų Garbės teismo narių, dalyvavusių Garbės teismo posėdyje, balsų dauguma, kiekvienam Garbės teismo nariui turint po vieną balsą. Balsavimo teisė negali būti perduota. Balsuojama „už“ arba „prieš“, susilaikiusiųjų negali būti. Balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Garbės teismo posėdžio pirmininkas.

Kaip minėta, Garbės teismo posėdis laikomas teisėtu, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip trys Garbės teismo nariai, taigi, atsižvelgiant į tai, kad Garbės teismą sudaro penki nariai, teisėtame Garbės teismo posėdyje gali dalyvauti 3, 4 arba 5 Garbės teismo nariai.

Byloje nagrinėjama teisės akto nuostata, jog balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Garbės teismo posėdžio pirmininkas, taikytina tik situacijai, kai posėdyje dalyvauja lyginis skaičius Garbės teismo narių. Taigi tokiu atveju, balsų pasidalijimas po lygiai reiškia, kad du nariai balsavo „už“, du nariai – „prieš“ ir tuomet priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Garbės teismo posėdžio pirmininkas. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad pagal aptartą Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 5 punktą, Garbės teismo posėdžiui pirmininkauti gali Garbės teismo pirmininkas arba jo pavaduotojas.

Minėta, jog pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 dalį, Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimai priimami visų Garbės teismo narių balsų dauguma. Atsižvelgiant į tai, kad Garbės teismą sudaro penki nariai, visų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo narių daugumą sudaro trys nariai. Nepaisant to, nagrinėjama Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 34 punkto norma įteisina situaciją, kai sprendimas priimamas dviejų narių balsais, jeigu vienas tų narių yra Garbės teismo posėdžio pirmininkas.

Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas nustato tik subjektą, skiriantį Turto arba verslo vertintojų garbės teismo pirmininką bei jo pavaduotoją – Lietuvos Respublikos finansų ministrą (28 str. 2 d.). Taigi tuo pačiu įtvirtinama, jog iš Garbės teismo narių turi būti paskirti Garbės teismo pirmininkas ir jo pavaduotojas. Minėtame įstatyme nurodoma, kad Turto arba verslo vertintojų garbės teismui kitose institucijose atstovauja Turto arba verslo vertintojų garbės teismo pirmininkas, jo pavaduotojas (28 str. 9 d.), daugiau Garbės teismo pirmininko bei jo pavaduotojo pareigos, teisės ir veikla įstatyme nereglamentuojama.

Analizuojant Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 dalies nuostatą, jog Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimai priimami visų Garbės teismo narių balsų dauguma, pažymėtina, jog pagal šią nuostatą balsuojant dėl Garbės teismo sprendimo priėmimo nustatomas visų Garbės teismo narių lygiateisiškumas, vienoda visų narių balsų vertė. Įstatymų leidėjas Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme balsavimo procedūros reguliavime neišskiria Garbės teismo pirmininko ar jo pavaduotojo vaidmens, nesuteikia jų balsui didesnės, nei kitų Garbės teismo narių balsų, reikšmės, ir, teisėjų kolegijos nuomone, vertinant sistemiškai Įstatymo nuostatas, nėra poreikio tai daryti. Pripažintina, kad Įstatymo nuostatos sudaro prielaidą, jog Turto arba verslo vertintojų garbės teismo posėdyje gali dalyvauti keturi nariai, taigi neatmetama galimybė, kad balsai gali pasiskirstyti po lygiai, tačiau pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 dalies antrąją normą, sprendimas tokiu atveju negali būti priimamas, nes už jį nebūtų balsavusi visų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo narių dauguma, t. y. bent trys Garbės teismo nariai.

Tai, kad Lietuvos Respublikos finansų ministras įsakymu tvirtindamas Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatus, Garbės teismo posėdžio pirmininkui, t. y. posėdžiui pirmininkaujančiam Turto arba verslo vertintojų garbės teismo pirmininkui ar jo pavaduotojui, suteikė galią nulemti Garbės teismo sprendimo priėmimą tuo atveju, kai balsai pasiskirsto po lygiai, paneigia Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo reikalavimą, kad sprendimo priėmimui būtini ne mažiau kaip trijų Garbės teismo narių balsai, taigi poįstatyminiu aktu keičiami įstatymu sureguliuoti teisiniai santykiai.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 patvirtintų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 34 punktas ta apimtimi, kuria nustatyta, kad balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Turto arba verslo vertintojų garbės teismo posėdžio pirmininkas, prieštarauja Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 daliai.

Pasisakydama dėl Nuostatų 34 punkte įtvirtintos teisės normos, kuri numato, jog Garbės teismo sprendimas priimamas visų Garbės teismo narių, dalyvavusių garbės teismo posėdyje, balsų dauguma, išplėstinė teisėjų kolegija pakartoja, kad pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 dalį, Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimui priimti būtini ne mažiau kaip trys Garbės teismo narių balsai, o ši Nuostatų 34 punkto norma leidžia sprendimą priimti ir tuomet, kai Garbės teismo posėdyje dalyvauja trys nariai, o už sprendimą balsuoja du iš

jų. Tokiu būdu, mažinant sprendimą lemiančių balsų skaičių poįstatyminiu aktu, iškreipiamas įstatymo normos tikslas, jog turto arba verslo vertintojui reikšmingas pasekmes galintis sukelti Garbės teismo sprendimas būtų priimtas vadovaujantis objektyvumo, nepriklausomumo principais, ir to negalima pateisinti aplinkybe, jog nesusirinkus reikiamam Turto arba verslo garbės teismo narių skaičiui gali būti apsunkintas Garbės teismo sprendimo priėmimas ar apskritai Garbės teismo veikla. Atsižvelgiant į tai bei į anksčiau minėtą konstitucinę teisės aktų hierarchijos principą konstatuotina, jog Nuostatų 34 punktą ir ta apimtimi, kuria nustatyta, jog Garbės teismo sprendimas priimamas visų Garbės teismo narių, dalyvavusių Garbės teismo posėdyje, balsų dauguma, prieštarauja Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 7 dalies imperatyviam reikalavimui, jog Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimai priimami visų Garbės teismo narių balsų dauguma.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 115 straipsnio 1 dalies 2 punktu, išplėstinė teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a :

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 patvirtintų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 34 punktą ta apimtimi, kuria nustatyta,

- 1) kad Garbės teismo sprendimas priimamas visų Garbės teismo narių, dalyvavusių Garbės teismo posėdyje, balsų dauguma;
 - 2) kad balsams pasidalijus po lygiai, priimamas tas sprendimas, už kurį balsavo Turto arba verslo vertintojų garbės teismo posėdžio pirmininkas;
- prieštarauja Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo (2011 m. birželio 22 d. įstatymo Nr. XI-1497 redakcija) 28 straipsnio 7 daliai.
Sprendimas neskundžiamas.
Sprendimas skelbiamas leidinyje „Valstybės žinios“.

Teisėjai

Laimutis Alechnavičius

Anatolijus Baranovas

Ramūnas Gadliauskas

Romanas Klišauskas

Ričardas Piličiauskas